

Szarvasi Lapok

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Kossuth-tér, 479. számú ház, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Megjelenik hetenként egyszer vasárnap.

Előfizetési díj: Egész évre 8 K. Fél évre 4 K. Negyed évre 2 K. Egyes szám ára: 16 K.

Főszerkesztő:

Benka Gyula.

Főmunkatárs:

Zlinszky István,

KIADÓHIVATAL:

Belicey-ut 11. számú ház, hová az előfizetési és a hirdetési pénzek küldendők.

Nyilttérben egy sor közlési díja 50 fillér.

Miért nem magyarosodunk?

Ide s tova kétszáz éve, a hogy Szarvas községe megalakult.

Kétszáz év hosszú idő. De Szarvas népének rövid volt arra, hogy a lepergett idő alatt teljesen megmagyarosodjék.

Érzelmileg magyar a mi népünk, de nyelvileg tótnak maradt. Az egykori felvidéki letelepülők unokái a tótság minden jellegét elveszítették, csupán a nyelvüket tartották meg, elferdítve, összekavarva.

Szokásaiban a mi népünk valami különleges néppé fejlődött. A magyar fajhoz nem idomult át egészen, jólehet tiszta magyar néppel volt és van körülvéve, de eredeti jellegét sem tartotta meg. Amint multak az évek, úgy változtak a szokások, a ruházat, az élelmezés, az építkezés. Ami népünk azt lehet mondani, leljesen önállóan fejlődött. Idegen községgel alig keveredett s ma sem keveredik össze. Ami elég baj.

Páratlanul áll a szarvasi nép az alföldi tótság között. Más a mi népünk a csabainál, más a berényinél, a tótkomlósainál. Merem állítani, hogy e különbség csak előnyére válik.

Jó tulajdonságokkal felruházott nép ami népünk. Nyugodt, békeszerető, tanulékony a szarvasi nép; de a magyarosodás nehezen megy nála.

Mondják, hogy az ötvenes években magyarabb volt Szarvas, mint ma.

Az ötvenes évek, a kényuralom lehet, hogy magyarabbá tette. Lelke összeforrott e sokat szenvedett földdel, mert hisz érezte, látta, hogy ha most nem ért egyet elvész örökre. Ezen érzésének élőszóval is adhatott kifeje-

zést — s ez az élőszó magyarul hangzott. Ezt értem. De nézzük a mai helyzetet. Jelenleg Szarvason majd nem negyven iskola szolgálja a magyarság ügyét. Szolgálja pedig becsülettel, szolgálja hitttel, szolgálja lelkesedéssel, azzal a szent óhajjal, hogy megvirrad még valaha, amikor örök sötétség reáborul a szarvasi elrontott tót nyelvre. Sokára bár, de meg lesz. A jelek azt mutatják. A szarvasi nép nyelve nem fejlődik s a melyik nyelv nem fejlődik az el is pusztul, igaz, hogy sok idő kell hozzá.

Magyarosodásunknak egyik legnagyobb baja, hogy a magyar nyelvnek nem tudunk érvényt szerezni.

A népiskola megteszi a magáét. Magyarra neveli az ifjúságot. De ekkor jön az élet iskolája a maga teljes tótságával.

Az iparos, kereskedő, orvos, ügyvéd szívesen elbeszélget tótul feleivel. S itt jön a hanyatlás, nem rosszakaratból, de üzletből, megszokásból. A nép megérzi, hogy ügyes-bajos dolgát tótul is elvégezheti s nem törekszik arra, hogy akár egymásközt, akár családi körében magyarul beszéljen. Jólehet Szarvason alig van ember, aki magyarul ne tudna.

Ott vannak például a tanácsbeliek, mind derék magyar ember érzelmileg, nyelvileg s mégis tótul csevegnek egymás között — megszokásból.

Igy vagyunk a rendőrséggel is. Ezek is tót nyelven csinálják a rendet, még a szentandrászi emberrel is.

Próbáljuk meg! Beszéljünk mindig s minden időben a néppel ma-

gyarul s rövid idő alatt óriásit haladunk. Fejlesszük az iskolák által lefektetett alapot, alakítsunk ifjusági egyesületeket, népkönyvtárakat, tartsunk közhasznú felolvasásokat, szóval foglalkozzunk a néppel s egyszerre leomlik a legnagyobb akadály a tót istentiszteletek nyelve is.

Ha ezen az uton haladunk öntudatosan, tervszerűen s ami a legfőbb kitarással, az eredmény nem fog elmaradni.

Lassan, de biztosan — erőszak nélkül; ez legyen a jelszó. S Szarvas magyar lesz, nemcsak érzelemben, de nyelvben is.

Adja Isten, hogy úgy legyen.

—i.

Levél Békésszentandrásra.

Dr. Dunay Alajos, Dr. Hajas József és Bencsik József urak! Önöknek irok.

Évek óta különös érdeklődéssel figyelem azt a mozgalmat, mely ngs. Léderer Rudolf ur birtokának megvételét és parcellázását célozza. Parcellázása a birtoknak, mely a községi beltelket csaknem teljes gyűrűben veszi körül, különösen azóta égető szükség a falu fejlődése érdekében, mióta el kell készülnie annak, hogy Csabacsüd mihamarább önálló községgé fog fejleszteni. S mit csinál akkor Szentandrás az elégséges munkaalkalom nélkül maradó nagy számú munkás népével, mit a nagy községi terhekkal, melyek akkor teljesen eme szegény népre fog háramlani? Ma még békés a község

FERENCZ JÓZSEF KESE RŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

nagy munkás tömege, mert Csabacsüdön legalább munkát kapott, de ha a jövőben esetleg attól is elesik, sőt házacskái után ama községi terhekkel is ő sújtatik, mit eddig Csabacsüd viselt, ha a Léderer birtok a nép számára nem porcelláztatik nincs mód a teljes elszegényesedést megátolni, nincs az a lelkiismeretes adminisztráció, nincs az az odaadó lelkipásztorkodás, mi megóvhatná a népet a haza és Isten nélkül való szoc. demokráciától.

Uraim! Isten akaratából polgártársak, ez idő szerint Önökre bízta a község érdekeinek lelkiismeretes gondozását. Tudom, ismerik és teszik kötelességüket, de az Istenért! megtesznek-e mindent, hogy a községről a fenyegető elkoldusodás veszedelmét elhárítsák?

Mondják: vonakodnak a gazdák a vételbe bocsátkozástól, tán hogy alig fele van a földnek jegyezve. Ez engem épen nem lep meg. Ezt én egész természetesen találom. Kérem evés közben jön meg az étvágy. Elvégre ily nagy lépést senki sem szeret elhamarkodni. Minek írjanak alá ma — gondolják sokan — hisz holnap is megtehetik. Látni akarják mi lesz a dologból? De lezzeg venni fog ha látja, mint vesz ma a koma, a sógor, a szomszéd, ő pedig ha ma meg nem teszi holnap hoppon marad.

A községnek, mint jogi személynek, kell tehát a birtokot megvennie s az adja el polgárainak, úgy hogy elégitessék ki előbb az 1—2 holdas vevő, majd a 10—20 s csak azután a 50—60 holdas. Azért is minél kisebb a parcella annál közelebb a bel-

telekhez osztandó ki. Halottam oly terveket is, hogy egy két holdas parcellákat nem is adnának. De hát hol az az isten v. emberi törvény, mely a szegény kisémmizését jogossá tenne? Legalább még a férj cselédkedik v. messze vidékre kubikra jár, asszony sem lebzselne otthon a lócán s nem ülne hónap számra az ablak alatt, hogy szője, szítsa a pletykát, a perpatvart, hanem munka után látna kis veteményes földcskáján.

Ha pedig a község kétségtelenül szegény polgársága így se bírna maga a földdel, mi áll utjába annak, hogy idegen telepéseknek is adjanak földet, ha azok készek a községben lakásra kötelező ígéretet tenni?

Vagy tán a felelőségtől félnek? Kérem a f. kormány mindent elvégez: a vétel alkut, a viszont eladást, a szétmérést, az eltelekkönyvelést ingyen annyira, hogy még tisztelet díjat sem szabad közegeinek elfogadniok. Elengedi a telekkönyvelésnél az államot illető adó percentet is. Többet mondok! A parcellákra néhány évi adómentességet is nyerhetnek. Csak forduljanak már egyszer Darányihoz s tárják föl előtte az ügylet nagy horderejét.

De van még egy más módja is, a birtok parcellázásának. Ez a mód divik mindenütt, hol a nép korlátolt v. természet s jog szerinti vezetői lelkiismeretlenek. Ez úgy történik, hogy valamely üzérkedő megveszi a birtokot s néhány hét alatt óriási nyereséggel ő osztja fel a magára hagyott, vagy az előjárói után nem induló konok nép között.

Egyik Nograd megyei községben

Rombányban, a papja, jegyzője, tanítója rimánkodására se akart a nép többet adni egy birtokért 30 ezer forintnál, megvette hát egy pesti ur 31 ezer forintért. De ettől már s ugyanazt a földet, ugyanaz a nép három nap alatt 44 ezer forintért megvette púlinka mellett a korcsmában. Sirt az a pap az a jegyző — én láttam őket — fájdalmában, hogy népüket az Isten ily isszonyatos kurta ésszel, butasággal verte meg. Node ennyire együttünek szülőföldem népét, az én véreimet mégsem gondolnám.

Valamikor gyermek koromban egy társaság több gazdaember kárhoztatta apáinknak könnyelműségét mert egy a mostanihoz hasonló alkalommal elmulasztották az uradalmat megszerezni a nép számára.

Igazok volt, megérdemelték azok az apák, hogy az unokák követ vesse nek rájuk.

Ma a község sorsa Isten után az Önök kezében van. Vigyázzanak Uraim, nehogy az Önök nevét is, tán már néhány évtized múltán hasonló szemre hányásokkal illessék.

Névtelen levelet küldenek Önöknek, mely szerint 100—100 hold földet lopnának ingyen az uraságtól, amért a vásárlásba lovalják a népet. Én jól ismerem Önöket — hisz az én áldott édes atyám az egyikök — tiszta erkölcsi öntudatukat a polgárság minden értelmi s erkölcsi képesség nélküli szeméjje czéda gyanúsításával nem alterálhatja, az ily silány lelkek aljasságukban föl nem érik, hogy van tiszta önzetlenség s csupán er-

TÁRCZA.

Szarvas a múlt században.

Visszaemlékezések.

— Irta: Zlinszky István —

(Folytatás.)

A közegészség ügyeit három orvos szolgálta akkor Neubarth Vencel — ki később Bartosayra magyarosította nevét, — Kuthy Lajos — és a most is élő Glasner, s hogy nevések a történeti igazság ellen, Sztraka Alajos, a „szörtelenítő hevenyész“ miként ő a „borbély“ nevezte.

Nagy nyelvész volt, s máig is él sok bolond mondása — ő volt a foghuzás, érvágás és köpülőzés nagy mestere. Később Winterlich, a ki Télessyre magyarosította nevét — csatlakozott hozzájuk.

Patika csak egy volt a Medveczky-féle, de látta is hasznát egyedüliségének, ámde a szegénység most is áldja, mert ha pénze nem volt, a legdrágább gyógyszereket is ingyen csináltatta meg — különösen a fatal Medveczky, a ki gyógyszerterát Nigrinyi Zoltánnak adta el, s Bpestre költözött.

A postát a múlt század ötvenes évek közepétől egészen nyolcvanas években bekövetkezett haláláig Pokomándy Sándor kezelte, vagyis ő volt a posta-mester.

Egy ember volt, de sok ember teendőit tudta végezni. Tetőtől talpig igaz és becsületes magyar ember. Ha valakinek valami kellett, csak őt kérte fel, s ő beszerzte; ha valaki valamit rendezni akart, ő volt az, a ki egyszóra kész volt nemesak segíteni, de a rendezést egészen a kezébe is venni, s a mit ő végzett, az jó volt végzve. Ő volt az akkorában itt létesült műkedvelő társaság intendánsa, vezetője, a darabok betanítója, szóval ő olyan ember volt, a ki mindenkinek nemesak jót akart, de jót is tett!

A közügyeknek sem volt buzgóbb hive ő nála, s nem volt jótékony célú mozgalom, melyben ő részt ne vett volna, sőt nagy részét ő hozta létre.

Érdemes megemlékezni a hatvanas években itt működő műkedvelő színtársulatról, mert sem azelőtt, sem azóta itt olyan rendszeres műkedvelő társaság nem szerepelt. Előadott ez a társaság számos darabot, s a közönség tódult a Bárány vendég-

lőbe, melynek nagyterme minden előadás alkalmával szüknek bizonyult, de szép öszszegyek is jutottak ám egyik, másik jótékony célra.

Persze Pokomándy volt ennek is a lelke, s nélküle bizony semmire sem mentünk volna.

A társaság működő tagjai Pokomándy Sándorné, Mojsisovics Emma, Molitoris Malvin, Balthazár Ilka, Réthy Vilma, Dobosfi Mari, a férfiak Ponyiczky János, Minke Sándor, Molitoris Ede, Mojsisovics Lajos, Tassy Aladár, Tassy Feri, Csapó István, Dobosffy Alajos — most kuriai bíró, — Komjáthy György, Paál Feri, Marcsék István, ifj. Bakay Dani, Gaál Soma, Krebsz Ferenc és jó magam.

Érdekesnek tartom felemlíteni, hogy ez a társaság azon célból alakult, hogy némileg hozzá járuljon a 63-iki inség némi enyhítéséhez; s az inségesek segélyezésére ha jól emlékszem, többel járult 1000 koronánál. Az egyik adományunkról kezeimbe juttatta a társaság egyik jeles szereplője az inségeseket segélyező bizottság jegyzőkönyvi kivonatát, melyben köszönetét fejezi ki az adományért, s egyszersmind a közremükö-

kölcsi indokokon nyugvó kötelességtudás is. Az ilyenek miatt ne vonják meg a joakarukat az egészségben derék sztandrás néptől, az én szeretett véreimtől! Ne feledjék a tömeggel a legtöbb jót mindig akarata ellenére teszik. A tömeget egységes akaratra csak a szenvedélyek bírják, ámde a szenvedélyben tán soha, vagy ilyen ritkán nyílik az igazság, mi pedig a nép legfőbb érdeke.

Ha tán az apáktól kell is némi keserőséget éppen az ő érdekeik szolgálatában elszünetniük, ne feledjék — akár esküvel állithatom — hogy úgy azok fiai s unokái mindennapi imádságaikba áldoglag foglalják bele az Önök tiszteletre méltó nevét, mert Önök lesznek Békésszentandrás szebb jövőjének és boldogságának megalapítója.

Kunszentmiklós 1906. decz. 6.

Legőszintébb tisztelőjük

Dr. Bencsik Pál.

UJDONSÁGOK

— **Községi főjegyző szabadság.** Salacz József községi főjegyző e hó 10-én egészségének helyreállítása végett megkezdte 3 havi szabadságát. A főjegyzői ügyeket további helyettesítésig Jeszenszky Frigyes jegyző intézi.

— **Községi ülés.** Szarvas község képviselő testülete f. hó 10-én tartott közgyűlést. A közgyűlésen tárgyalatott az óvónők drágasági pótlék iránti kérvénye is. Igen sajnosan lehetett tapasztalni, mily ellenszenvel viseltetik az óvónők iránt a képviselőtestület nagy része. A vezető férfiak jóindulatu felszólalása daczára 18 szavazattal 12 szavazat ellenében a kérvényt elutasították. Az anyakönyvvezető és helyettesi állás be-

töltése körül is élénk vita fejlődött, mely után elhatározatott, hogy az anyakönyvi helyettesi állás 1500 korona évi fizetéssel rendszeresítettik, azon felül egy anyakönyvi díjnoki állás 2 korona napdíj mellett. Anyakönyvvezetőnek szótöbbséggel Jeszenszky Frigyes jegyző jelöltetett ki.

— **Tulipán egyesület.** A szarvasi tulipán egyesület fiókja a budapesti központba a napokban küldte be az alapszabály szerint megillető jutalékot 603 korona 45 fillért. Ezen körülményből magából látható, hogy a fiók egyesület életképes s így annak jövője biztosítva van. Rövid fennállása óta a nélkül, hogy nagyobb szabású mulatságokat rendezett volna 1133 korona jövedelmet mutatott ki. Igen kívánatos lenne, ha az egyesület az anyagiakkal együtt erkölcsileg is gyarapodna. Ez azonban nem az egyesület buzgó vezetőségétől, hanem a közönségtől függ. Ugy értesülünk, hogy legközelebb előadó gyűlések is fognak tartatni.

— **A havazás.** Szarvas község előjáróságát ez uttal is felkérjük, hogy a beállott havazásra való tekintettel a házak előtti járdák tisztítását a háztulajdonosok szigorú kötelességévé tegyék, illetve gondoskodjanak arról, hogy a járdán járni lehessen; mert sajnosan tapasztalható, hogy a közönség ily kényelmére nagyon kevés mondhatni semmi gond sem fordítatik.

— **A Tisza-Körös-Marosi ármentesítő társulat** f. hó 11-én tartotta évi rendes közgyűlést H.-M.-Vásárhelyen. A központi választmány helybeli tagjai közül városunk orsz. képviselője Haviár Dani és Dr. Lengyel Sándor, a község részéről pedig Valkovszky Mihály bíró és Kollár Lajos jegyző vettek részt. A 22 pontból álló tárgyszorozat közül a legérdekesebb tárgy a társulat azon előterjesztése volt, hogy új osztályozást szándékozott keresztül vinni. Soha még ily érdeklődés nem mutatkozott a közgyűlés iránt, mint a melyet ezen terv miatt észlelhető volt. A közgyűlési terem majdnem teljesen megtelt az érdekelt községek érdekeltejei és megbizottaival. A választmány látva, hogy ezen terv nagy ellenzésre talál, de mert maga is belátta, hogy a rendelkezésre álló adat ezen fontos ügy keresztül-

vitelére kellő alappal nem bír, előterjesztését módosítva, arra kért a közgyűléstől felhatalmazást, hogy a vezetőség dolgozzon ki egy újabb s megbízható tervet, melynek alapján az újraosztályozási munka keresztül vihető lenne. A közgyűlés jól eső meglepéssel vette tudomásul ezen előterjesztést és ily irányban határozott is. A központi választmány 3 évre újból megválasztatott és pedig a bábockai szakasznál gróf Bolza Géza, Dáni József, Dr. Lengyel Sándor, Haviár Dániel, Mikolay Mihály, Kontur József, Házy Imre, Léderer Rudolf, Dr. Dunay Alajos, Schik Emil, Bárány Drechsel Gyula és Szabó János.

— **Uj utcakövezések.** Pár hónapja már, hogy a községi képviselőtestület elhatározta, hogy a városban több utcát, összesen mintegy 6 kilométer hosszban, kiköveztet. A kövezés árát, mely mintegy 240.000 koronát tesz, olyképen fogják fedezni, hogy a városba vasuton érkező áruk után vámot szednek, valamint vámot szednek a Szarvasi Takarékpénztár közraktárból kocsin elszállított áruk után. A községi előjáróság felhívása folytán a Szarvasi Takarékpénztár igazgatósága e hó 8-án tartott ülésében elhatározta, hogy e vám beszedését, ha az utat a közraktárhoz is kikövezik, magára vállalja.

— **A szarvasi nőegylet Szilveszter estéje.** A szarvasi nőegylet, mint már jeleztük, Szilveszter estéjén nagy mulatságot rendez. De hát a kabarettel csak nincs szerencséje Szarvasnak! Itt már csak olyan kabaret van, a mi nincs. A nőegylet vigalmi bizottsága is talán megjedte a régi mondástól, hogy nomen est omen és elhatározta, hogy nem rendez kabaretet, hanem Szilveszter éji álom című előképekkel egybekötött daljátékot adtat elő, melynek szövegét Dr. Salacz Elemér, zenéjét pedig Saskó Soma írta.

— **Szerencsétlenül járt gyermek.** Rafaj Pálnak 4 éves kis fia nagy játékba fogott Gyuris Mihály házábanál. Egy vigyázatlanul maradt pillanatban

dők neveit jegyzőkönyvileg megörökíté. Érdekes ez az átirat, melyet Pokomándy Sándorhoz intézett a bizottság, de hosszadalmassága folytán nem közölhetem; de meg nem állhatom, hogy a társulatnak legalább egy színlapját ne közöljem a sok közül:

A szarvasi műkedvelő társulat fölléptével.

Az új diszitményeket festők jutalmazására egyrészben, másrészben pedig a színpadhoz szükséges faanyagok beszerzésére.

Ma vasárnap február 25-én 1866. adatik:

K I S É R T E T.

Színmű 3 felvonásban.
Irtá: Szigethy József

Személyek:

Alpári földes ur Marcsek István ur.
Karádi orvos Dobosfy Alajos ur.
Sas Istv. csizm. mester Zlinszky István ur.
Örzse felesége Pokomándy Mari uh.
Zsuzsi leányuk Balthazar Ilka k. a.

Miska csizmadia inas Komjáthy György ur.
Bálint ennek gyámja Paál Ferenc ur.
Kallosi molnár mester Ponyiczky János ur.
1.) pár ifj. Bakay Dani ur.
2.) * * *
1.) párnó Réthy Vilma k. a.
2.) Dobosfy Mari k. a.
János urasági hajdu Gaál Soma ur.
Bíró * * *
Kisbíró * * *

Tört. Sass és Alpári házábanál.

Helyek ára o. é.

Számozott hely 50 kr., földszint 40 kr.,
karzat 20 krajcár.

Kezdeté 7 órakor, vége 9 után.

A társulat 1864-től egész 1866-ik év végéig fenn állt, és számos előadást tartott.

Különösen kitűntek concert előadásukkal Pokomándy Sándorné urhölgy, ki a női komikus szerepekben excellált. Például a „Csalódások“ című vigjátékban oly remekül adta az idős Luca k. asszonyt, hogy közkívánatra a darabot ismételni kellett, s a tele házat ismét elragadta.

Továbbá Mojsisovics Emma, a ki a szerelmes szerepeket játszotta, Molitoris Malvin a szende szerepekben tűnt ki stb.

A férfiak közül Ponyiczky Jánost és Tassy Aladárt kell kiemelnem, az első a komikus szerepekben, az utóbbi a salon szerelmes szerepekben tűnt ki. Az előbbi a „Vén bakancsos és fia a huszár“ című népszínműben, az utóbbi az „Angolosan“ című vigjátékban aratott babérokat.

Én creáltam úgy, hogy a Vénbakancsosot, Sass Istvánt, Mokány Bercit a „Csalódásokban“ stb.

Azon időben még a „Bárány“ volt az első fogadó, egy a mai igényeknek már semmi tekintetben sem megfelelő ronda épület, melyet talán még a 18-ik század végén, vagy a múlt század elején építettek az uradalmak. Itt tartattak a színi előadások és táncvigalmak. Igaz, hogy a helyiség sok kívánni valót hagyott fenn, de a társas élet egészséges volt, s így abban az épületben, mely most átalakítva, kimosdatva a postának, adóhivatalnak és a pénzügyőrségnek ad helyet, hej, de sok jó mulatság esett meg. Ma már fogalmuk sincs arról az álta-

meggyújtotta a fogason levő ruhákat, gyönyörködni akart a szép lángokban. De a szép lángo: nemsokára oda értek a szegény kis gyermekhez, a kinek ruhái szintén meggyuladtak, úgy hogy mire segítségére siettek súlyos égési sebeket szenvedett.

— **A községi személyzet országos gyűlése.** A községi segéd- és kezelő személyzete 1907 január 6-án Ujpesten országos gyűlést tart. A békésmegyei jegyzők egyesülete ezen gyűlésre a szarvasi járásból Baán Zoltánt és Pohl Károlyt küldte ki.

Szarvas község új térképe. Már néhány évtizede, hogy Mihályffy József tanár elkészítette Szarvas térképét. Azóta ez van használatban, bár az évek során sok minden változott a város képén. Ponyiczky Kálmán községi mérnök most készíti az új, mai állapotnak megfelelő térképet, a melyet ő maga fog kiadni. A térképre, melyre már egészen égető szükség van, legközelebb fogja előfizetési felhívását kibocsátani.

— **Póttartalékosok kártalanítása.** Tudvalevő dolog, hogy azon póttartalékosok részére, a kiket az abszolút kormány a legutóbbi mult időkben tényleges katonai szolgálatra hivatott be, a törvényhozás kártalanítást állapított meg. A közigazgatási bizottság, mint már írtuk, a szarvasiak részére átlag napszámul, a melyet a kártalanításnál alapul vesznek, 1 kor. 60 fillért állapított meg. A szarvasi járás főszolgabírája e héten küldötte be azok névsorát az alispánhoz, a kiket a járásból kártalanításra ajánl. Mintegy 100 embert ajánlott a szolgabíró, a kártalanítási összeg fejenként 150 és 200 korona között van, bár a miniszternek, kellő fedezet hiányában joga van ezt leszállítani. Itt említjük, hogy a kezelési utasítások értelmében a főszolgabíró elöbbséget a kimutatásokat be nem küldte, így méltatlanul érte az a vád, mintha ezen igazán sürgős ügyben késedelmesen járt volna el.

— **Karácsonyi szünidő.** A helyi községi iparos tanonc iskolában a karácsonyi szünidő dec. 23-án kezdődik s tart január

lános jökedvről, arról a fesztelen luxustól mentes családi összejövetelekről, melyeket ez az épület látott.

Ha a tücskös Tódor, vagy később az öreg Purcsi bandája rázendítette a jó csárdásokat, hát sokszor a soupel csárdás reggelig is eltartott! Akkorában a kszmártoni, szelevényi, mezőturi ifjuság négyes fogatai hozták majdnem minden bábra a mulatni vágyó — és mulatni tudó táncos fiatalságot. De nem is volt esuda, mert annyi szép leány, annyi jó táncosnő nem igen került 1—1 városban mint itt.

Tabajdy Mici-Plavec Györgyné annyira híres volt keringő táncáról, hogy 1—1 tour-ért nem sajnált a vidéki fatalság sokszor járhatlan utban fél napig utazni.

(Folyt. köv.)

2-ik bezárólag — A szarvasi ág. ev. egyház népiskoláiban a karácsonyi szünidő dec. 24-én kezdődik s tart jan. 1-ig bezárólag.

— **Megjelent.** Benka Gyula főgymn. igazgató jeles zeneszerzeménye „Kesergő hangok“ a közelmultban már megjelent. Nemcsak a városban, hanem az egész megyében, sőt az ország legtávolabbi vidékeiről is nagy érdeklődés mutatkozik a szép és hazafias dalok iránt. Igen sok megrendelés érkezett már eddig is a zeneműre, mely úgy alakjánál, mint tartalmánál fogva kiválóan alkalmas karácsonyi ajándéknak. Ünnepi áhitatát emelni fogja a hazafias dalok bus-borongós hangulata annak, a ki játsza vagy éneklé azokat. A kiadvány tiszta jövedelme a Tulipánkert-szövetség szarvasi fiókjának nemes céljait szolgálja, aki megveszi, nemcsak gyönyörűséget szerez vele magának, hanem áldoz a jótékonyok oltárán is. Bolza Pálné grófnénak ajánlotta művét a szerző melynek ára egy korona. Kapható Sámuel Adolf könyvkereskedésében és Faragó Mór dr. egyesületi titkárnál Szarvason.

— **Tűz.** Annyi tüzeset fordul elő mostanában Szarvason, mintha nem is fedné hó a tetőket, hanem az augusztusi nap forró sugarai hevitenék azokat. Csütörtökön reggel 7 óra tájban ismét tüzi láma verte fel a várost. Özv. Komlóvszki Jánosnének a piactéren levő háza égett és dacára az oltásra megjelentek fáradozásainak — a kik közül a diákok önkéntes tűzoltósága különösen kivált, — az egész tető leégett. A ház biztosítva volt; a tűzrendőri vizsgálat szerint a tűz oka valószínűleg gyújtogatás.

— **Hitközségi képviselői tagok választása.** A szarvasi izr. hitközségben a képviselőtestületi tagok választása e hó 23-án délután 3 órakor fog megejteni az izraelita hitközség amikor is 31 új képviselőtestületi tagot választanak.

— **Köszönet nyilvánítás** mindazoknak kik közreműködésükkel a f. hó 9-én rendezett hangverseny fényes sikerét előmozdították, hálás köszönetet mond a szarvasi izr. nőgyelet vigalmi bizottsága.

— **Lapunk karácsonyi száma.** Mint már jeleztük, karácsonyra azzal akarjuk olvasóinkat meglepni, hogy a szokottnál jóval nagyobb terjedelmű lapszámot adunk ki E lapszám iránt már is általános az érdeklődés. úgy helybeli mint vidéki munkatársaink közül a legkiválóbbak már ígéretet tettek, hogy e lapszámban cikkeiket közléteszik. Az előjelekből ítélve bizunk abban, hogy sikerülni fog oly tartalmas lappal megjelenünk, a melylyel bármely vidéki lap ünnepi száma mellé bátran léphetünk. Ezen ünnepi szám a szokottnál jóval nagyobb számban fog megjelenni a miért is arra a hirdetőik figyelmét is felhívjuk azzal, hogy kiadóhivatalunk hirdetéseket igen jutányos áron vesz fel az ünnepi szám részére.

— **Lopás a vasuti állomásnál.** A szarvasi vasuti állomás a vagonhiány következtében mostanában érdekes képet nyújt. Minden raktár telve van árukkal, sőt szabadon is egymásra rakott zsákokban, úgy a hogy ponyvával letakarva, néhány ezer mázsa küönféle gabonanemű van elhelyezve, a melyeket szállítás végett az állomás felvett, de elszállítani nem képes. Természetes, hogy a tolvajok is felhasználják ezen állapotokat és igyekeznek olcsó kenyérnek valót szerezni. E héten vasárnapról — hétfőre virradó éjszaka is elemeltek néhány zsák búzát, de úgy látszik, valaki megzavarta a munkát, mert csak egy zsákkal vittek el, a többi a közeli árokban hagyták, a hol a vasut személyzete reggel megtalálta. A tolvajt nyomozza a csendőrség — eddig sikertelenül.

— **Lemondás.** Laukó Mátyás, aki hosszú időn át a községi ismétlő iskolában buzgón és lelkiismeretesen működött, a napokban ezen állásáról lemondott. Az iskolaszék f. hó 9-én tartott ülésén Laukó Mátyás lemondását elfogadta, tanítói érdemeit jegyzőkönyve iktatta s helyét három pályázó közül — szavazat többséggel — Pataki János tanítóval töltötte be.

— **Elnökválasztás az orthodox hitközségben.** A szarvasi izr. orthodox hitközség e héten választotta elnökét a mikor is egyhangulag újból dr. Reismann Adolf ügyvédet választották meg, ki az elnöki tisztet már évek óta általános megelégedés mellett viseli. Az elnököt a választás után hívei lelkes ünneplésben részesítették.

— **Legolcsóbb folyóirat.** Pár nap előtt jelent meg a fővárosban, Negyedi Béla és Schröder Hugó szerkesztésében „A Jövő“ című havi szemle első száma. Az izléses kiállítású, könyvalaku folyóiratot művészi címlap díszíti. — „A Jövő“ tartalma élénk és változatos. Többek között irtak bele: Szabolcska Mihály verset, Sziklay János tárcát, Petri Artur verset, Negyedi Béla tárcát. Azonkívül terjedelmes irodalmi, művészeti és közgazdasági rovat teszi tartalmassá a szemlét. „A Jövő“ egész évi előfizetési ára csak 2 korona, mely beküldhető bélyegeken is. Egyes szám: 20 fillér. A legolcsóbb magyar folyóirat méltán megérdemli az olvasó közönség érdeklődését. Mutatványszámokat kívánatra küld. „A Jövő“ kiadóhivatala: Budapest, VIII., Baross tér 4. szám I. emelt.

— **Közeledik a karácsony.** Siessen mindenki mig kaphatni a Lőfkovits debreceni ékszerész cég nagy képes árjegyzékét. Bámulatos olcsó áron vannak abban felsorolva a szebbnél szebb karácsonyi ajándékok. A cég régi jó hírneve kezeskedhetik áru szoliditására és jóságáról.

x **Figyelem!** Nagyon alkalmas karácsonyi és újévi ajándéku 1 üveg legfinomabb illatszer. 50 fillértől 20 koronáig kapható Papp Ernő gyógyszerárában. 1—3

Szarvasi felvételek.

Szabad. — A regress. — Kinek köszönt? — A tűzoltás most és hajdan.

** Bánom is én! Elmondom, még ha a plágium vádjával is illetnek Önök, kedves tanár urak.

Velem történt meg. Reggel 6 órakor tértem haza a tea délutánt követő mulatásról. A cselédeink már ébren voltak. Az egyik leány az utezán állott. Tán a péket várta, tán más dolga volt. Elég az hozzá, hogy kinyitom az uteai kaput s úgy vélvén, hogy azt hazatéréskor illő is lesz bezárni, fogtam a kapukulcsot, nyikorgott egyet a zár és a kapu szépen be volt csukva. Aztán,

mint aki jól végezte a dolgát, bementem a szobámba, rágyújtottam egy búcsu-cigarettre és végig dölve a pamlagon tán arról a sok szép asszonyról, meg lányról, vagy éppen csak egyről gyönyörűségeken ábrándozni kezdtem.

Egyszerre csak kip-kop, megzörren az ablak. A kizárt eselédleány kopogtatta meg. És én bosszankodva szóltam:

— Szabad!

A eselédleány azonban esodálatosképen mégsem az ablakon át jutott be a házba.

§ § A sok ifju között van egy itt Szarvason, a ki különösen arról ismeretes, hogy sem a mulatsági sztrájkok, sem pedig a szerelem dolgában nem valami consequens. S hogy még jobban reá ismerjenek, hát azt is elmondom, hogy szépen énekel és jól szaval.

A legnagyobb nevezetessége azonban, hogy éppen azon a napon született, amelyiken nagy költőnk Arany János meghalt.

Mikor legutóbb a születése napját ünnepelte, felkeresték a barátai és az egyik legény mindnyájunk nevében ilyen diszes felköszöntőt mondott:

„Köszöntünk mi téged e nagy, dicső napon, Élted gyertyája „bis gromoboj“ lobogjon, Vigan éld világod, mint vízben a foka, Soh'se törödj azzal, mit mond rólad Jóska! Mert te vagy az, kivel, hogy Arany meghala, Regress ké p meglepett bennünket a [golya.“

Él még a magyarok istene és lám gondol is erre az elárvult hazára!

Ah!, mert a regress legalább is olyan kitünő, mint a — rigmus.

x Abban az időben, mikor a Kövér-féle földbirtok elkelt, itt járt Szarvason dr. K. I. orsz. képviselő. Ő az önkéntelen okozója annak, hogy a szeretetreméltó és közkedvelt Igi most búsul, nagyon búsul. Hogy mi az oka a mi Iginak nagy bánatának, azt fogom én most leleplezni.

Lenkedezve rohan be Igi az Árpádba. Boldogságtól eltorzult arccal harsogja:

— Nekem köszönt! Háromszor is köszönt! Mégis csak jeles ember Igi!

— Ki köszönt? Miért köszönt háromszor is? — kérdik a köréje sereglett érdek-lődők.

És a kiváló gabona-ügyér nagy bőbeszédűséggel meséli, hogy dr. K. képviselő, mikor a r. kath. templom előtt elhaladt, levette a kalapját és köszöntötte őt.

— Nem akartam hinni a két szememnek — vallja boldogan — és először nem is viszonztam a köszöntését. De ő közelebb érve hozzám, újból köszönt, mire már természetesen én is leemeltem a kalapomat. És ő?! Képzeljék, még harmadszor is üdvözölt!

No de Bicédy Dolfi (ő a sárga irigységnek szarvasi vezérügnöke) nem hagyhatja szó nélkül Igi ömlengését és megsokkott udvarias modorában mondja:

— Oh te marha von ein Rindvieh! Te országos bivalykirály! Hát ugy nézzel te ki, mint akinek háromszor is köszön egy tisztességes ember?! Nem! Nem neked köszönt dr. K., hanem lévén ő hitbuzgó r. kath. hitű és nem olyan közönséges bűd. zs., mint te, hát köszöntötte a templomot, aztán a templom melletti Krisztus-keresztet, végül neked is köszönt ugyan, de csak akkor, mikor már te köszöntötted őt.

Igi erre a gonosz felvilágosításra kétségbeesett hallgatással válaszolt. Meg volt győzve. Most aztán búskomor és várja, egyre várja azt az orsz. képviselőt, a ki nem Krisztusnak, hanem neki fog köszönni.

†† Hogy leégett a Pletenik-féle bolt felett a háztető, alkalom nyílt azoknak az örökös elégedetlenkedőknek a mi tüzoltóságunkat is a sárga földig lebecsülni. Az Árpádban folyt a nagy vita s különösen egy orvos ur magyarázta nagy hévvel, hogy a mostani tüzoltási rendszer bizony annyit sem ér, mint egy divatból kiment s hozzá lyukas rézgaras.

— Tudnának — ugymond — de nem akarnak oltani. Bezzeg ha elfogadnák az én reformjavaslatomat: a napszamos illetve jutalmazási rendszert, mindjárt egészségesebb alapon nyugodna a tüzoltói szervezet. Nem kell állandó tüzoltóságot tartani, hanem hívjuk fel a napszamosokat, és ígérjük meg, hogy a ki legszorgalmasabban olt, az meg lesz jutalmazva pl. két pengő forinttal.

Ez ellen azonban felhozták, hogy nyáron a napszamosok a pusztákon vannak elfoglalva és nem teremhetnek iziben a tűznél.

— Hát vegyen nekik a község autómobilokat, hogy gyorsabban érhesse be a városba, — szolt egy másik.

Egy harmadik ur az utczánkénti kötelező tüzoltói szervezet megvalósítását ajánlotta, egy negyedik meg a kártalanítási rendszert, a mely abban állana, hogy hagyjuk a kigyulladt házat porrá égni és csupán a szomszédos házakat védjük, aztán az így megspórolt tüzoltási költségekből kártalanítjuk a károsultat. Az én szerény véleményem szerint ez különösen akkor válna be, ha teszem azt az Árpád vagy más nagyobb középület égne le.

Egy szomorú sóhajtás azonban azon ur felé terelte a figyelmet, a ki így szóltott:

— Haj, haj! Mégis csak jobb tüzoltók voltunk mi régiek, pedig nem is voltunk mi hivatásos tüzoltók. Így mikor a nagy gözmalom égett... Az volt csak a tűz! Olyan volt a hőség, hogy e g y m á s t l o c s o l t u k . . .

— És a malom?! — szolt közbe valaki.

— A malom? Hát néztük, hogy milyen szépen ég... rlr.

Az izraelita nőegylet öt órai teája.

Már igazán nem tudom, hogy is referáljak erről az összejövetelről. Ha egyszerűen előadom, ki szavalt, ki zongorázott, ki énekelt, ki hegedült, akkor azt mondják, hogy ezt ugy is tudják, benne volt a meghívó programjában. Ha hozzá teszem, hogy szavalt, hogy zongorázott, hogy énekelt, hogy hegedült, arra is azt mondják, hogy azt is tudják, mert olyan műkedvelő, a ki a helyi kritika szerint rosszul szavalt, vagy énekelt volna, még a Barnum ritkaság gyűjteményében sincs. Ha végül szokott módomban szerint a programon kívül még más megtörtént apróságokat is elbeszélék, akkor meg rámtámadnak, hogy mindent „kiszervezték.“ Hiszen már oda jutottam, hogy a multkor egy szép hölgy, mikor bizalmas kérdést intéztem hozzá holmi olyan ügyben, a melyről a poéták szoktak lyrai verseket írni, azt válaszolta,

hogy nem hallgat meg és nem is szól semmit, mert fél, hogy „kiszerveztem.“ Meg is fogadtam, hogy soha senkit ki nem szerveztek!

De hát mivel referádának lenni muszáj, hozzá fogok. Hogy a három közül melyik hibába esem, magam se tudom még.

Vasárnap délután, akárhogy is öntötte a havas esőt Jupiter Pluvius, minden mulatságoknak ősi ellensége, mégis megtelt az „Árpád“ nagyterem. Hamarosan felhangzottak a zongorán Chovan dalai Kristóffy Jolánka és Reismann Rózsika ujjai alatt, kik gyönyörűen összetanult és nagyon szépen előadott játékkal szinte magukkal ragadták a hálás közönséget.

Utánuk Dr. Sámuel Victor szavalt el Kiss József „Nápolyi emlék“ cz. költeményét, nagy hatást keltve érzésteljes, kitünő előadásával. Vécsey Arthur, Mázor Elemér dr., Ponyiczky Kálmán és Salacz Aladár dr. vonós négyese volt az est fénypontja, a kik Schubert A Moll Quartettjét adták elő oly művészi precizitással, a melyben alig volt alkalmunk még Szarvason gyönyörködni.

Ezután, akárcsak a parlamentben a nagy beszédek után, szünetet adott a rendezőség, miközben a remek teát szolgálták fel. Legalább nekem nagyon ízlett a tea is, sütemény is, — igaz, hogy egy szép asszony elragadó pillantással adta elém. (Jaj Istenem, már megint „kiszervezték!“)

Szünet után Dr. Déry Henrik lépett elő és az ő ismert szellemes modorában felolvasott „Orvosokról és betegekről“, vagy hogy közelebbi tájékoztatást adjak, azokról az orvosokról, akiknek nem fizetnek és azokról a betegekről, akik nem szeretnek fizetni. Tartós tapssal jutalmazta a közönség az ügyes felolvasást és azon szent fogadalommal, hogy miután most tapsolt az orvosnak, hát újévkor — nem fizet neki.

Lakatos Albertné zongora kísérete mellett dr. Faragó Mórné énekelte végül a dalt a kis teáról. Ugy az ének, mint a kíséret kitünően sikerült s a hatást csak fokozták a szép táncbetétek, melyeket Grünwald Valika és Silberstein Gyula mutatott be.

Ezzel aztán véget ért a hangverseny, melyet vacsora után rögtönzött táncmulatság követett, lévén ősi szokás szerint mindennek befejezője a tánc. De ment is a mulatság olyan hangos jó kedvvel, hogyha az Árpád falai olyan anyagból volnának, mint annak idején Jericho várfalai, ma már bizonyosan csak romok jeleznek a helyet, a hol annyi élénk csuhajozás hangzott fel a csárdások alatt.

Akartam erről a valóban kitünő mulatságról is, mely reggeli 5 óráig tartott, részletesen referálni. Akartam mesélni arról a külföldiről, aki folyton szédült, mert betalált pillantani bizonyos fekete szemek éjszakájába úgy, hogy két mázsa jeget kellett hozatni a mellényzsebébe, hogy baj ne legyen — akartam beszélni arról a szereplőről, aki szavalatához új fehér keztyűt vett,

de elfelejtette feléptekor felhuzni, hát kárpótlásul azután huzta fel és reggelig a világ minden kincséért se vetette volna le, — akartam regélni arról a művészi rendezett négyesről, melynek rendezői díjában bizonyos mennyiségű italok lettek kikötve — el akartam mondani azt is, miképen történt a nagy fegyelmi eset, hogy az ifjuság első lovagja idegen területre tévedt! — De hát nem szólok egy szót se, mert ha ezt mind elref-rálnám, akkor azok mind-mind engem szidnának ismét, a miért őket „kiszekeresttem.“

Referens.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Béla.**
Társ-szerkesztő: **Pataki János.**
Laptulajdonos: **Dr. Haviár Gyula.**

Nyilt-tér.

Azzal a hírrel szemben, hogy az izraelita nőegylet thea estélyére a sütemények nálam szereztek be, mivel annak minősége ellen több oldalról panasz tétetett, üzletem jóhírnevének megóvása céljából szükségesnek tartom kijelenteni, hogy azok nem tőlem lettek beszerezve

Schlesinger Izidor,
fűszerkereskedő.

Cook és Johnson-féle

amerikai
szabadalmazott tyuk-
szem gyűrűk
(törv. védve)

ma az egyeulen szer, mely-lyel az oly rettenetes tyuk-szem-fájdalmak megszüntet-
hetők és a tő teljes bi-
zonyossággal kúrtható.

Ma a világ legjobb gyógyszere.
Minden szenvedőnek ajánlandó.
1 drb 20 fillér, 6 drb 1 korona.

Kapható Szarvason: Bugyis Andor,
Burger Frigyes és Nigrinyi Zoltán
gyógyszertáraiban.

GY ÜGYES
ELÁNY
IV BERAKÓNAK
nyomdánkban
fizetéssel felvételik.

HÁZ ELADÁS

5 szoba, 2 konyha, 2 speiz, fűskamara, 1 nagy magtár
és 2 pincéből álló épület

örök áron eladó.

Értekezhetni *özv. Dérczy Antalnival.*

A legelőkelőbb orvostanárok által ajánlott és a kiállításokon
aranyérmekkel és díszoklevelekkel kitüntetett

Esterházy cognac

mely a közönség kedvencz itala mindenütt kapható.

Központi iroda:

Gróf Esterházy Géza-féle cognacgyár

BUDAPEST,

V. ker., Nádor-utca 16

7-12

Óh jaj!

Megfojt ez az át-
kozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás
ellen gyors és biztos hatásuk.

Egger mellpasztillái,

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.
Doboza 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fill.
Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor“ gyógyszertár Budapest

VI., Váci-körút 17.

Kapható:

Éljen!

EGGER mellpasz-
tilla csakhamar
meggyógyított!

Burger Frigyes
Bugyis Andor
Szarvason: nádassai Trstyánszky Károly
gyógyszertárakban.

◆ Meglepetően olcsó árak!!! Óriási választék!

NAGY ALKALMI KARÁCSONYI VÁSÁR! A „MAGYAR ÁRUHÁZ“-BAN!!

A n. é. vevő közönség b. figyelmét ezennel felhívom a Magyar Áruházamban teljesebben újítottan berendezett karácsonyi és játék osztályra! — A melyben a legizlésebb és legválasztékosabb karácsonyi és újévi ajándék tárgyak vannak felhalmozva, u. m. beszélő, járó és alvó babák, továbbá a legújabb találmányu még eddig sehol sem létező játékok, magánjáró alakok és önműködő tárgyak. Dus es izléses választék bőr és disznói tárgyakban. — Legelőször bevásárlási forrás férfi és női divat cikkeiben, valódi Benger-féle Jöger alsó ruhákban. — Téli kesztyűk harisnyák és valódi vízhatlan orosz sárcipőkben kész férfi- és gyermek ruhákban. — Valódi szörme boák, állandó alkalmi vételek következtében cikkeim úgy minőség, mint az ár tekintetében, minden versenyt felülmúlnak

a „Magyar Áruház“ tulajdonosa

Ungár Jónás
Szarvas Kossuth-tér.

1-3

Y Szentácións karácsonyi kiállítás!!! Occasid!!!

Mielőtt
karácsonyi ajándék és
játék

bevásárlásait meg tenné, el ne mulassza

MEGTEKINTENI
STEINER ANDOR

B • A • Z • Á • R • Á • T

a Hitelbank épületben.

1-

Legszebb és legolcsóbb
karácsonyi és ujévi ajándékok!

SÁMUEL A.

KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉSE, KÖNYVNYOMDÁJA

SZARVASON.

KÖNYVNYOMDÁJA AMAIKOR IGÉNYEINEK MEGFELELŐLEG TELJESEN UJ BETÜKKEL ÉS
GÉPEKKEL VAN FELSZERELVE.

KÖNYVNYOMDÁMBAN

ISKOLAI ÉRTESÍTŐ
IRODALMI MŰVEK
NÉVJEGYEK
LEVÉLPAPIR
BORITÉK
ÜZLETI KÁRTYA
SZÁMLA
KÖRLEVÉL
TÁBLÁZAT
HIVATALOS OKIRAT
ELJEGYZÉSI-, LAKODALMI- ÉS MULAT-
SÁGI MEGHIVÓ
ALAPSZABÁLY
FALRAGASZ stb.

jutányos árért pontosan és izlésesen készül el.

KÖNYVKERESKEDÉSEMREN:

MINDENFÉLE ISKOLAKÖNYVEK . . .
IMAKÖNYVEK
ÜZLETI KÖNYVEK
DOBOZOS LEVÉLPAPIROK
PAPIR-, IRÓ-, RAJZ- ÉS FESTŐSZEREK
NOTESZEK
ISKOLAI FÜZETEK
SZIVARKA HÜVELYEK
SKOLA TÁSKÁK
SZÉPIRODALMI ÉSTUDOMÁNYOSMŰVEK
ZENEMŰVEK
KÉPES LEVELEZŐ-LAPOK
TENTATARTÓK
MINDENFÉLE NAPTÁRAK

jutányos áron kaphatók.

